

§ 3.

1. Okresný národný výbor spravuje v obvode svojej pôsobnosti všetky verejné veci, pokiaľ nie sú spravované iným verejným orgánom.

2. Na okresný národný výbor prenáša sa právomoc, ktorú podľa doteraz platných právnych noriem malo okresné zastupiteľstvo, okresný úrad a okresný náčelník.

3. Okresné úrady sa zrušujú.

4. Okresný národný výbor zriadi si na miesto zrušeného okresného úradu sebe podriadený demokratický úrad okresného národného výboru,³ ktorého prednostu schvaľuje Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre veci vnútorné.

5. Úradníci okresných úradov majú byť prevzatí do služieb úradu okresného národného výboru, ak sú politicky a národne spoľahliví a ak niet proti nim iných námietok.

§ 4.

Miestny národný výbor podlieha okresnému národnému výboru a Slovenskej národnej rade. Okresný národný výbor podlieha Slovenskej národnej rade.

§ 5.

1. Župné úrady sa zrušujú.

2. Právomoc, ktorú podľa doteraz platných právnych noriem mali župné zastupiteľstvá, župné úrady a župani, prechádza na Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre veci vnútorné, pokiaľ pred zriadením župných úradov patrila Krajskému úradu a na okresné národné výbory, pokiaľ pred zriadením župných úradov patrila okresným úradom.

§ 6.

Pre správu obcí a okresov s väčšinou obyvateľstva nemeckej alebo maďarskej národnosti⁴ menuje Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre veci vnútorné komisárov alebo správne komisie s pôsobnosťou, akú majú podľa tohto nariadenia národné výbory alebo okresné národné výbory.

§ 7.

Toto nariadenie nadobúda účinnosti hneď a vykoná ho Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre veci vnútorné.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady:

Dr. Šrobár v. r.

Dr. Husák v. r.
Novomeský v. r.

Ing. Styk v. r.
Dr. Šoltész v. r.

Ursíny v. r.

Sb. n. SNR, čís. 26/1945.

[208]

1945, 7. duben. Košice. — *Návrh Komunistické strany Československa na dohodu o spolupráci tří socialistických stran v českých zemích.*¹

1. Při zachování politické a organizační samostatnosti stran Národního bloku pracujícího lidu měst i venkova (Komunistická strana Československa, Československá sociální demokra-

³ Viz příslušná ustanovení Organizačních směrnic (dokument čís. 211) a dále dokument čís. 247 včetně poznámky.

⁴ Na toto ustanovení navazovalo usnesení předsednictva SNR z 13. 4. 1945, které stanovilo, že „vo všech těchto obcích s maďarskou většinou obyvательства, v kterých je aspoň 1/3 (33 %) slovenského obyvательства podľa posledného československého sčítania ľudu, majú byť zvolené slovenské národné výbory a nemajú byť menované správne komisie, potažne komisári pre správu obce.“ [ASNR Bratislava, f. Košice 1945, čj. 714/45 — prez., průpis intimátu úřadu předsednictva SNR.]

¹ Tento návrh KSČ byl spolu s návrhem čs. národních socialistů (viz dokument čís. 209) podkladem pro schůze představitelů tří socialistických stran ve dnech 13. a 21. dubna 1945 (viz dokument čís. 214.) Na těchto

cie, Strana československých národních socialistů) budou tyto strany těsně spolupracovat a společně postupovat ve všech otázkách veřejného života v osvobozené republice. Politickou základnu stran Národního bloku tvoří vládní program, jednomyslně dohodnutý na poradách v Moskvě a jednomyslně přijatý vládou dne 5. dubna 1945 v Košicích. Důsledné provádění vládního programu jest společným úkolem stran Národního bloku.

2. V českých zemích ve všech místech, kde existují organizace stran Národního bloku budou tvořeny místní koordinační výbory Národního bloku. Obdobně budou v měřítku okresním tvořeny okresní koordinační výbory Národního bloku a v měřítku zemském zemské koordinační výbory Národního bloku. Vrcholným orgánem Národního bloku pak je ústřední koordinační výbor Národního bloku. Do koordinačních výborů všech stupňů vyše každá ze zúčastněných stran po stejném počtu zástupců.

3. V koordinačních výborech se strany Národního bloku dohodují na jednotném postupu v místních, okresních a zemských Národních výborech, jakož i ve vládě. Koordinační výbory mají dále zajistiti jednotný postup stran bloku ve všech jiných otázkách veřejného života, v oblasti politické, hospodářské, sociální a kulturní.

4. Strany Národního bloku se shodují, že v osvobozené republice mají býti všechny odborové, družstevní, zájmové, kulturní, tělovýchovné a jiné národní organizace budovány ihned od začátku jako organizace nestraničné, jednotné a samostatné, s dobrovolným členstvím a s demokraticky voleným vedením. Strany Národního bloku se zavazují tvoření takových jednotných organizací plně podporovat a vystoupit co nejrozhodněji proti jakýmkoliv pokusům o jejich tříštění.

5. Budou budovány jednotné organizace odborové, sdružující na principu dobrovolnosti všechny kategorie námezdně pracujících (dělníky, zřízence, úředníky, techniky, inženýry a jiné intelektuální pracovníky) ať už jsou v zaměstnání soukromém anebo veřejném. Jednotné odborové organizace budou sdružovány v samostatné odborové svazy podle jednotlivých průmyslových, resp. pracovních odvětví, Vrcholným orgánem celého odborového hnutí bude pak jednotná Všeodborová ústředna.

6. Bude vytvořena jednotná zájmová organizace rolnictva, sdružující na principu dobrovolnosti všechny rolníky, zejména pak maloroelníky a rolníky střední. Jednotná zájmová organizace rolnictva (Jednotný svaz rolníků) bude organizace nestraničná a samostatná, v níž mohou býti organizováni členové všech připuštěných politických stran, jakož i rolníci bezpartijní. Vedoucí orgány jednotné organizace rolnictva budou na všech stupních voleni demokratickou cestou samým členstvem. Strany Národního bloku budou vůči jednotnému svazu rolníků sledovat jednotnou politiku.

7. Družstevní hnutí všeho druhu (spotřebitelské, výrobní, zemědělské, finanční atd.) bude očištěno od živlů, dosazených tam okupanty a zrádci a členstvu umožněno, aby si demokraticky zvolilo vedení nové. V dalším bude družstevní hnutí budováno a rozvíjeno jakožto hnutí nestraničné, jednotné a samostatné a znemožněno jeho stranicko-politické a stranicko-mocenské zneužívání. V družstvech se mohou organizovat všichni občané bez ohledu na stranickou příslušnost a družstva budou od shora až dolů spravována orgány, které si volí samo členstvo družstva. Strany Národního bloku budou rozvoj jednotného družstevního hnutí plně podporovat a svoji politiku vůči tomuto hnutí koordinovat.

8. Dřívější stranická roztržitost hnutí mládeže nebude připuštěna. Strany Národního bloku se zavazují spolupracovat na vybudování jednotného národního svazu mládeže, který by sdružoval českou mládež na nestraničné, všennárodní základně a v němž by byla organizována

poradách, na kterých byla projednávána otázka spolupráce socialistických stran, ještě nedošlo k definitivní dohodě. Návrh KSČ však zůstal základním podkladem pro jednání tří socialistických stran, které pokračovaly i po osvobození Československa za účasti i domácích odbojových pracovníků. Jeho výsledkem bylo vytvoření Národního bloku pracujícího lidu měst i venkova dne 8. 6. 1945, v němž se sdružily ke společnému postupu ve všech otázkách Košického vládního programu tři české socialistické strany v podstatě podle zásad tohoto návrhu KSČ (viz např. Mladá Fronta 17. 6. 1945, čís. 36.)

především pracující mládež měst i venkova, mládež dělnická, rolnická, studenti atd. I tento jednotný svaz mládeže bude organizací samostatnou, s demokratickou vnitřní samosprávou a bude se těšit podpoře všech stran Národního bloku.

9. Strany Národního bloku jsou si konečně za jedno v tom, že tělovýchovné a sportovní hnutí nutno rovněž znovubudovat jako hnutí národní, nestranické a jednotné. Základem jednotné národní tělovýchovné a sportovní organizace bude Sokol, kde mají místo všichni věrní čeští lidé bez ohledu na politicko-stranickou příslušnost.

10. Národní blok bude svoji politiku ve všech oblastech veřejného života prováděti v srdečné dohodě a spolupráci se stranou lidovou a se všemi jinými složkami Národní fronty, které by v osvobozené vlasti mohly vzniknouti. Národní blok považuje za svoje poslání býti vedoucí a hnací silou při soustřeďování všech zdravých složek národa s cílem znovuvýstavby osvobozené republiky jakožto republiky vskutku demokratické a lidové.

SÚA Praha. Pražské povstání, inv. j. 55. Orig.

[209]

1945, duben. Košice. — Návrh československých národních socialistů na koordinaci politické činnosti v osvobozených oblastech českých zemí.¹

Aby v osvobozených oblastech českých zemí mohlo dojíti v době co nejkratší ke konsolidaci vnitropolitických poměrů,

aby se český lid mohl co nejrychleji a nejplněji zapojit po čas války do válečného úsilí našich spojenců a aby po skončení války mohl co nejučinněji započítati s rekonstrukcí státu,

aby byl vládní program rychle zpopularizován a aby pro něj byly získány i vrstvy, které dosud nejsou ve vládě zastoupeny nebo které se jí nepovažují býti zastoupeny,

je třeba, aby strany bloku a strana lidová dospěly k dohodě o politické akci v osvobozených oblastech českých zemí.

¹ Tento návrh čs. národních socialistů byl spolu s návrhem KSČ (viz dokument č. 208) podkladem pro schůze představitelů tří socialistických stran ve dnech 13. a 21. dubna 1945 (viz dokument č. 214), na kterých se projednávala otázka spolupráce těchto stran. Návrh čs. národních socialistů byl na těchto poradách odmítnut.

Z dalšího dokumentu, který uveřejňujeme v poznámce, se zdá, že pak čs. národní socialisté vypracovali ještě návrh nový, který se snažil přiblížit návrhu KSČ. Lze tak soudit proto, že struktura tohoto dalšího návrhu čs. národních socialistů, který je datován dubnem, odpovídá v podstatě struktuře návrhu KSČ a reaguje na jeho některé body. O tom, zda tento druhý návrh byl předložen k projednávání či zda zůstal jen v aktovkách národně socialistických předáků, bohužel dosud nevíme. Přesto je však jeho obsah zajímavý, neboť je dalším svědectvím toho, jak čs. národní socialisté i po moskevských jednáních a po schválení Košického vládního programu stále ještě tvrdošijně lpěli na některých svých neudržitelných stanoviscích, byť se proti nim stavěly jak dosavadní zkušenosti z osvobozeného území, tak i skutečné zájmy národní a demokratické revoluce. Více nežli o ně ovšem národní socialisté vždy dbali o prosazování svých úzce stranických zájmů. Jen tím si lze totiž vysvětlit, že si přes jasně odmítavé stanovisko SNR stále vynucovali právo zakládat své stranické organizace i na Slovensku a naopak, že se i v tomto přepracovaném návrhu vyhýbali jakékoliv zmínce o jednotě mládeže, kterou proklamovala KSČ. Text tohoto druhého návrhu čs. národních socialistů byl následující:

„Odst. 1.

Tři socialistické strany (komunistická, sociálně-demokratická a čs. socialistů) utvoří spolu Socialistický blok, v němž politická i organizační samostatnost každé z nich zůstane plně zachována.

Účel bloku bude spolupráce a společný postup v uskutečnění socialistických cílů, na nichž se strany Bloku sjednotí. Akční základnou k tomu bude vládní program, jednomyslně schválený na poradách v Moskvě a jednomyslně přijatý vládou dne 5. dubna 1945 v Košicích.

Odst. 2.

Strana čs. socialistů je strana československá, ne pouze česká, a až obnoví svoji organizaci, rozvrácenou nacistickými vězňáky, mučiči a katy, vrátí se k organizaci svého členstva také na Slovensku, kde o to ze svých někdejších řad už byla požádána.